

POSTANOWIENIE

Dnia 12 stycznia 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Zbigniew Myszka (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Herbert Szurgacz

SSN Andrzej Wasilewski

w sprawie z wniosku M. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.

o rentę z tytułu niezdolności do pracy,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 12 stycznia 2005 r.,

zażalenia wnioskodawczynie na postanowienie Sądu Apelacyjnego w K.

z dnia 28 kwietnia 2004 r., sygn. akt III AUa .../03,

oddala zażalenie.

Uzasadnienie

Sąd Apelacyjny w K.-Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych postanowieniem z dnia 28 kwietnia 2004 r. odrzucił kasację wnioskodawczynie M. S. od wyroku tego Sądu z dnia 25 lutego 2004 r., argumentując, że wniesiona kasacja była dotknięta nieusuwalnym brakiem wskazania okoliczności uzasadniających jej rozpoznanie. Sąd Apelacyjny wskazał na ugruntowaną judykaturę Sądu Najwyższego, który w licznie powołanych orzeczeniach wskazywał, że brak któregośkolwiek elementu konstrukcyjnego kasacji określonego w art. 393³ k.p.c., wymaga odrzucenia kasacji, ponieważ kasacja powinna być tak skonstruowana, aby zarówno przeciwnik procesowy, jak i Sąd Najwyższy, nie musieli poszukiwać w wywodach kasacyjnych, a tym

bardziej domyślać się wszystkich koniecznych elementów skargi kasacyjnej. Obowiązek przedstawienia okoliczności uzasadniających rozpoznanie kasacji nie jest spełniony nawet wówczas, gdyby dały się one wywieść z uzasadnienia kasacji, co zresztą w przedmiotowej sprawie nie miało miejsca.

W zażaleniu na to postanowienie pełnomocnik wnioskodawczynie domagał się uchylenia zaskarżonego postanowienia i nadanie biegu procesowego wniesionej kasacji „zgodnie z art. 392^{%1}kpc, 393²kpc, 393³ kpc, 393⁴ kpc i 393⁵ kpc”, podając „jako podstawy zażalenia „art. 393¹⁸ kpc i art. 392 kpc, 393¹ kpc, art. 393²kpc, 393³ kpc, 393⁴ kpc i 393⁵ kpc”. Zdaniem autora zażalenia został spełniony wymóg procesowy kasacji z art. 393³ k.p.c., albowiem „z treści zaskarżonego postanowienia” i jego uzasadnienia wynika, że kasacja zawierała wnioski kasacyjne, do których nie ustosunkował się Sąd Apelacyjny. Ponadto pełnomocnikowi wnioskodawczynie utrzymywał, że „do dnia dzisiejszego” nie zostało mu doręczone zaskarżone postanowienie wraz z uzasadnieniem, z którym zapoznał się w dniu 21 czerwca 2004 r., co jest uchybieniem procesowym z art. 86 i 87 k.p.c. Dodatkowo sąd Apelacyjny nie wezwał „strony kasacji do uzupełnienia w wyznaczonym terminie ewentualnych braków wniesionej kasacji”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wprawdzie zaskarżone zażalenie, zamiast zarządzonego doręczenia pełnomocnikowi wnioskodawczynie k. 60 v.), zostało doręczone samej wnioskodawczynie M. S. (k. 61), to autor zażalenia postawił niewłaściwy zarzut naruszenia art. 86 i 87 k.p.c., zamiast prawidłowego zarzutu naruszenia art. 133 § 3 k.p.c. Mając na uwadze to uchybienie procesowe, które nie spowodowało nieważności postępowania, skoro pełnomocnik wnioskodawczynie wniósł zażalenie, należało przyjąć, że uchybienie to prowadziło do rozpoznania zażalenia jako „terminowego” środka odwoławczego w rozumieniu art. 394 § 2 k.p.c.

Wniesione zażalenie zostało sporządzone niestarannie, np. art. 392 k.p.c. nie ma „%1”, i w sposób podważający profesjonalizm prawniczy wymagany od jego autora legitymującego się statusem prawnym adwokata. Spośród wskazanych przezeń „podstaw prawnych” zażalenia jedynie art. 393¹⁸ k.p.c. - w § 1 - reguluje przysługiwanie tego środka zaskarżenia od postanowień sądu drugiej instancji odrzucających kasację. Natomiast z art. 393⁵ k.p.c.,

stosowanego przy rozpoznawaniu zażalenia na postanowienie o odrzuceniu kasacji z mocy art. 393¹⁸ § 3 k.p.c., wynika wyłącznie obowiązek wezwania wnoszącego kasację do uzupełnienia jej usuwalnych braków formalnych, które przez autora zażalenia, i odrzuconej wcześniej kasacji, całkowicie bezzasadnie są identyfikowane z nieusuwalnymi konstrukcyjnymi wadami kasacji dyskwalifikującymi a limine, jako niedopuszczalny „z innych przyczyn”, ten szczególny środek zaskarżenia. Tymczasem bowiem w prawidłowo odrzuconej przez Sąd Apelacyjny kasacji, jej autor zarzucił wyłącznie „naruszenie przepisów postępowania, art. 233 § 1 k.p.c., w następstwie czego doszło do braku wyczerpujących ustaleń w zakresie istniejącego stanu faktycznego, co doprowadziło do wadliwej oceny przez sąd zebranego materiału dowodowego oraz przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów, które to naruszenie miało wpływ na wynik postępowania”. W uzupełnieniu kasacji z dnia 13 kwietnia 2004 r. (data wpływu) autor kasacji wskazał „dodatkową podstawę zaskarżenia 393¹ pkz. 1 kpc, przez naruszenie prawa art. 107 i 134 ust. 1 pkt. 1 Ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. nr 162, poz. 1118 z późniejszymi zmianami), przez oddalenie wniosku o rentę, mimo stwierdzenia opisanych w opinii biegłych schorzeń wnioskodawcy”.

Równocześnie autor kasacji nie zawarł w niej twierdzenia, że wyżej zasygnalizowane podstawy kasacji zostały naruszone w zaskarżonym wyroku w sposób kwalifikowany jako „oczywiście” naruszający prawo (art. 393 § 2 k.p.c.). Ta wada dotyczy w szczególności zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., który uprawnia sądy do swobodnej sędziowskiej oceny zebranego materiału dowodowego w sprawie, a zatem nie dotyczy „braku wyczerpujących ustaleń w zakresie istniejącego stanu faktycznego”. Oznacza to, że wniesiona kasacja w żadnym fragmencie nie zawierała koniecznego konstrukcyjnego wymagania polegającego na wskazaniu okoliczności uzasadniającej jej rozpoznanie (art. 393³ § 1 pkt 3 k.p.c.).

Sąd Najwyższy zatem dla celów edukacyjnych ujawnia, że art. 393³ § 1 k.p.c. wymienia konieczne wymagania konstrukcyjne, jakie powinna zawierać skarga kasacyjna wniesiona od wyroku Sądu drugiej instancji wydanego po dniu 1 lipca 2000 r. Spośród nich wniesiona kasacja nie przedstawia okoliczności uzasadniających jej rozpoznanie (art. 393³ § 1 pkt 3 k.p.c.). Autor

kasacji nie wskazał na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (nie nazwał go - art. 393 § 1 pkt 1 k.p.c.) lub na potrzebę wykładni przepisów, które budziłyby poważne wątpliwości lub wywoływały rozbieżności w orzecznictwie (art. 393 § 1 pkt 2 k.p.c.), ani też, że zaskarżone orzeczenie oczywiście narusza prawo lub zachodzi nieważność postępowania (art. 393 § 2 k.p.c.). Tymczasem konieczne wymagania formalne i konstrukcyjne kasacji powinny być precyzyjnie przytoczone, albowiem należy to do istoty tego środka zaskarżenia, a Sąd Najwyższy nie jest uprawniony do samodzielnego dokonywania konkretyzacji ani do ryzykowania domysłów co do wypełnienia wymagań skargi kasacyjnej, ponieważ to obciąża wyłącznie stronę skarżącą. W judykaturze przyjmuje się, że okoliczności uzasadniające rozpoznanie kasacji, o których mowa w art. 393³ § 1 pkt 3 k.p.c., powinny być - podobnie jak pozostałe elementy przewidziane w tym przepisie - przedstawione w wydzielonej części kasacji, jako odrębny element pisma procesowego (postanowienie z dnia 30 maja 2001 r., III CZ 36/01, OSNC 2002 nr 2, poz. 22). Autor kasacji nie mógł zatem oczekiwać, że w koniecznym przedstawieniu (nazwaniu) okoliczności uzasadniających rozpoznanie kasacji, polegających na sformułowaniu konkretnego istotnego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSN 2002 nr 1, poz. 11), wyręczy go Sąd Najwyższy. W utrwalonym orzecznictwie przyjmuje się, że stwierdzone braki konstrukcyjne kasacji pozbawiają ją cech tego środka odwoławczego, w związku z czym podlega ona odrzuceniu bez wzywania do jej uzupełnienia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 1996 r., II UKN 12/96, OSNAPiUS 1997 nr 10, poz. 173). Na tle nowego brzmienia art. 393 § 1 k.p.c. stanowisko to odnosi również do braku przedstawienia okoliczności uzasadniających rozpoznanie kasacji (art. 393³ § 1 pkt 3 w związku z art. 393 k.p.c.), co stanowi nieusuwalną wadę kasacji, uniemożliwiającą merytoryczne rozpoznanie takiej namiastki (poзору) skargi kasacyjnej. Nieprzedstawienie w kasacji okoliczności uzasadniających jej rozpoznanie (art. 393³ § 1 pkt 3 k.p.c.) powoduje zatem odrzucenie kasacji bez wzywania do uzupełnienia tego braku (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 listopada 2000 r., II CKN 1385/00, OSNC 2001 nr 3, poz. 51). Trafnie ujął tę myśl Sąd Najwyższy również w postanowieniu z dnia 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00 (OSNC 2001 nr 3,

poz.52), uznając, że odwołanie się skarżącego do uzasadnienia podstaw kasacyjnych, bez przedstawienia okoliczności wskazanych w art. 393 k.p.c., nie stanowi spełnienia obowiązku określonego w art. 393³ § 1 pkt 3 k.p.c.. Ponadto przyjmuje się, że jeżeli skarżący nie wskazał w kasacji okoliczności uzasadniających jej rozpoznanie, to obowiązek ich przedstawienia (art. 393³ § 1 pkt 3 k.p.c.) nie jest spełniony, choćby dały się wywieść z uzasadnienia kasacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSN 2001 nr 10, poz. 156). Przedstawienie okoliczności uzasadniających przyjęcie kasacji do rozpoznania nie może przy tym polegać na powtórzeniu treści przepisu art. 393 § 1 pkt 1 lub 2 k.p.c., lecz konieczne jest wyjaśnienie, jakie zagadnienie prawne występuje w sprawie, albo określenie, które przepisy prawa wymagają wykładni Sądu Najwyższego, ze wskazaniem, na czym polegają związane z tym poważne wątpliwości, lub z przedstawieniem rozbieżności występujących w orzecznictwie (por. postanowienie z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151).

Powyższe prowadziło do oddalenia bezzasadnego zażalenia (art. 385 k.p.c. w związku z art. 393¹⁸ i 397 § 2 k.p.c.).